

Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
Erzincan University Journal of Social Sciences Institute

2021-14(1)- E-ISSN-2148-9289

**STEFAN ZWEIG’İN “DÜNÜN DÜNYASI “(DIE WELT VON GESTERN)
ESERİNDE I. DÜNYA SAVAŞININ OTOBİYOGRAFİK UNSURLAR
BAĞLAMINDA AKTARIMI**

Stefan Zweig's Transmission of the First World War in the Context of Autobiographic Elements in the “World of Yesterday

ELİF MERVE İNEÇ

Öğretmen, Mili Eğitim Bakanlığı

Teacher, Ministry of National Education

elif.merve.inec.87@gmail.com

Orcid:0000-0002-0414-8200

Atıf/©: İneç, Elif Merve (2021). Stefan Zweig’in “Dünün Dünyası “(Die Welt von Gestern) Eserinde I. Dünya Savaşının Otobiyografik Unsurlar Bağlamında Aktarımı, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl 14, Sayı 1, ss. 255-266

Citation/©:İneç, Elif Merve (2021). *Stefan Zweig's Transmission of the First World War in the Context of Autobiographic Elements in the “World of Yesterday”*, *Erzincan University Journal of Social Sciences Institute*, Year 13, Issue 1, pp. 255-266

Makale Bilgisi / Article Information:

Makale Türü-Article Types : *Kitap İncelemesi / Book Review*
Geliş Tarihi-Received Date : *22/05/2021*
Kabul Tarihi-Accepted Date : *28/06/2021*
Sayfa Numarası/Page Number: *255-266*
Doi : *-*

Notlar/Notes

Yazar(lar), herhangi bir çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Turnitin/Ithenticate/Intihal ile İntihal Kontrolünden Geçmiştir

Screened for Plagiarism by Turnitin/Ithenticate/Intihal

Licensed by CC-BY-NC ile lisanslıdır

STEFAN ZWEIG'İN “DÜNÜN DÜNYASI” (DIE WELT VON GESTERN) ESERİNDE I. DÜNYA SAVAŞI'NİN OTOBİYOGRAFİK UNSURLAR BAĞLAMINDA AKTARIMI

Stefan Zweig's Transmission of the First World War in the Context of Autobiographic
Elements in the “World of Yesterday”

ELİF MERVE İNEÇ

Özet:

Dünyayı derinden etkileyen Birinci Dünya Savaşı, insanların da hayatlarında ve zihinlerinde de büyük yaralar açmıştır. Savaşın etkilerini bu şekilde hissedenden insanlardan biri olan Stefan Zweig “Dünün Dünyası” adlı kitabında kendisini çok olumsuz yönde etkileyen bu savaşı, savaş yıllarındaki dünyayı, kendisinin ve diğer insanların bu savaşa bakışını, savaşın değiştirdiği dünyanın nasıl olduğunu ve Avrupa'nın bu değişimden nasıl etkilendiği ile Hitler'in Nazi rejimi altında ezilen insanların durumunu otobiyografik unsurlarla anlatmaktadır.

Kitaptaki otobiyografik unsurlarla anlatılan savaşın, bize yansıttığı dünya, birebir o yılların ağırlığını, olumsuz atmosferini ve karanlık tarafını gözler önüne sermektedir. Çalışmada incelenen “Dünün Dünyası” adlı eserde Zweig'in hayatına dair gerçeklerle birlikte anlatılan bu zaman diliminin otobiyografik unsurlarla yansımaları nasıl aktardığı bize o yıllara dair somut ve önemli ipuçları vermektedir.

Çalışmanın temelinde ise Zweig'in özel hayatının, o dönemin dünya düzenine karşı duruşunun, savaşa olan net tavrının ve bunların yansımalarının neler olduğu vardır. Bu sebeple ortaya çıkan gerçekler ve otobiyografik unsurlarla bize anlatılan savaş yılları, o dönemin kafamızda daha net şekillenmesini sağlamak ve adeta tarihe tanıklık hatta kaynaklık etmektedir. Çalışmamızın saç ayağını oluşturan bu unsurlar da bize o dönemin yorumlanması açısından detaylı bilgiler vermektedir.

Anahtar Kelimeler: Stefan Zweig, otobiyografi, Birinci Dünya Savaşı

Abstract:

The First World War, which deeply affected the world, caused great wounds in the lives and minds of people. In his book “yesterday's World”, Stefan Zweig, one of the people who felt the effects of war in this way, describes this war, which affected him very negatively, the world in the war years, the way he and other people looked at this war, how the world changed by war, and how Europe was affected by this change, as well as the situation of people oppressed under Hitler's Nazi regime, with autobiographical elements.

The world reflected on us by the war, which is described with the autobiographical elements in the book, reveals the weight, negative atmosphere and dark side of those years. In "Yesterday's World", which is examined in the study, how Zweig conveys the reflection of this time period with autobiographical elements, which is described together with the facts about his life, gives us concrete and important clues about those years.

At the heart of the study is what Zweig's private life, his stance against the world order of that era, his clear attitude to war and their reflections were. For this reason, the war years told to us with the emerging facts and autobiographical elements make that period more clearly shaped in our heads and are almost witness to history or even a source. These elements, which constitute the hair leg of our study, also give us detailed information in terms of interpretation of that period

Keywords: Stefan Zweig, autobiography, First World War

1. GİRİŞ

Çalışmanın Amacı

Çalışmamızın amacı Stefan Zweig'in "Dünün Dünyası" adlı eserinde yer alan ve birebir Zweig'in otobiyografisini anlattığı satırlarda bulunan savaş yıllarına ait yansımaların ne olduğunun ve Zweig'in bakış açısından esere nasıl yansıdığına tespit edilmesidir.

Yöntem

Çalışmamızın yöntemi olarak metin ve yazar odaklı yöntem kullanılmıştır. Bu kapsam doğrultusunda öncelikle ilgili literatür taranmış, daha sonrasında ise incelenecek yazarlar hakkında bilgiler toplanmış ve en son aşamada yazarların eserleri incelenerek çalışma tamamlanmıştır. Ayrıca yerli ve yabancı kaynaklardan literatür taraması yapılarak eser ve yazar hakkındaki bilgiler bu şekilde de saptanmaya çalışılmıştır.

İnsanlar yüzyıllardır düşüncelerini, isteklerini ve hayallerini yazıya dökmekte, bu sayede konuşamadığı, kimseyle paylaşamadığı her şeyi yazı yoluyla dış dünyaya aktarabilmektedir. Bunu yaparken yazarlar hiç kuşkusuz kendi hayatından ve yaşadıklarından kesitleri kullanmak zorundadır. Çünkü insan geçmişinden ve hayatından bağımsız düşünülemez. Bu sebeple de yazılan her eserin, anlatılan her hikâyenin arkasında gerçek yaşamın izlerine rastlanması kaçınılmazdır. Bu gerçeklikten yola çıkılarak oluşturulan eserler hikayesinin içerisinde yazarın hayat hikayesini barındırır. Yazarlardan bazıları bunu çoğu kez dolaylı olarak yaparken, bazıları ise doğrudan yapmaktadır.

Otobiyografi yazımı bu amaçlar doğrultusunda çok sık kullanılan bir türdür. Otobiyografinin kökleri yüzyıllar önceye dayanmaktadır. Çünkü önceden de bahsettiğimiz gibi insanoğlu kendini anlatma ihtiyacını en çok bu türü kullanarak gidermektedir. Antik Yunan'da, Eski Mısır'da, Avrupa'da ve birçok ülke ile medeniyette otobiyografik anlatım kullanılmakta, dil ve millet ayırt etmeksizin bu tür insanların kendilerini anlatmalarını ve geleceğe kendilerinden bir iz bırakmalarını sağlamıştır. Bu türü kuşkusuz eserlerinde en çok kullanan, kendisini ve düşüncelerini eserlerinde anlatan önemli isimlerden birisi Stefan Zweig'tir.

Zweig soylu ve zengin Yahudi bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. 20 Ekim 1881 yılında dünyaya gelen Zweig'in ailesi zengin banker bir ailenin kızı babası da büyük bir tekstil işletmesine sahiptir (Arens, 1981:5-7). Zweig iyi bir eğitim almış, her zaman edebiyat, sanat ve müzikle iç içe bir hayat geçirmiştir (Schwamborn, 1999:17). Zweig hayatı boyunca asla siyaset ile ilgilenmemiştir ve hümanist bir insan olmuştur. Ancak hümanist bir insan olması yeterli olmamıştır ve Hitler döneminde sadece Yahudi olduğu için, vatan haini olarak görülmüş, kitapları yakılmış ve hayatının büyük bir kısmını vatanından uzakta çeşitli yerlerde sürgün hayatı geçirerek yaşamıştır (Prochnik, 2016:25). Coşan'a (2017:79) göre "Zweig çocukluğundan itibaren Yahudi kimliği ile barışık yaşar. Yahudilik kendisinin doğal bir parçası olduğundan Yahudilerin dinî ve manevi görevlerini yadsımaz. Birinci Dünya Savaşı'ndan önce Zweig, bir dönem de olsa, Theodor Herzl'in siyonist hareketine iştirak etmeyi düşünür." Ancak Zweig bu düşüncesine ve dinine sıkı sıkıya bağlı olmasına rağmen, herhangi aksi bir hareketin içerisinde yer almaz ve devletine bağlılığını ayrıca sadakatini öldüğü güne kadar sürdürür.

Ancak bu bağlılık ve sadakat Hitler ile onun görüşünü benimseyen diğerleri için hiçbir şey ifade etmez, Zweig savaşın öfkesinden ve ırkçılıktan nasibini alarak, oradan oraya savrulur ve çareyi kendi hayatına son vermekte bulur. Savaş yıllarında dünyanın içinde bulunduğu durum pek de parlak değildir. Avrupa savaşın içerisine sürüklenmekte, insanlar evlerinden, yurtlarından olmakta ve savaşın soğuk yüzü kendini her geçen daha fazla hissettirmektedir. Birinci Dünya savaşını başlatan nedenler veya ortaya çıkmasına sebep olan etkenler tarihçiler tarafından farklı gerekçelerle açıklanmaktadır. Sömürgecilik aslında daha geniş perspektifle bakıldığında emperyalizm, Birinci Dünya Savaşı'nın başlamasına sebebiyet veren ve ilk kıvılcımı yakan etkidir. Bunun yanı sıra Almanya ve İtalya'nın bu sömürgecilik pastasından payını almak istemesi ve tıpkı İngiltere ile Fransa gibi sömürgecilik fırsatını ele geçirmek istemeleri de sebeplerden bir tanesi olarak kabul edilebilir. Dünya genelinde ise çıkar çatışmaları, her devletin çıkar amaçlarının farklı olması ve elbette yadsınamayacak bir gerçek olarak karşımıza çıkan milliyetçilik akımı bu savaşın fitilini ateşleyen temel faktörlerdir.

Her savaşta olduğu gibi bu savaşta da yıkımı en fazla yaşayan, savaşın alevi ve ateşi içinde kalan ise masum insanlar olmuştur. Sömürgeciliğin, milliyetçiliğin, önu alınamaz hırsların ve emellerin bedelini masum insanlar ödemiştir. Bedel ödeyen insanlar, evlerinden, vatanlarından olmakla kalmamış canlarından da olmuşlardır. Bu yıkıcı gücün altında ezilenlerden birisi olan Zweig da bu yıkımı, bu acıyı ve bu umutsuzluğu "Die Welt von Gestern" "Dünün Dünyası" adlı eserinde tüm çıplaklığı, tüm açıklığı ve şeffaflığıyla kendi gözünden aktarmıştır.

Zweig eserinde bir yandan savaşın soğuk yüzünü kendi otobiyografik unsurlarıyla harmanlayarak anlatırken, diğer taraftan da savaş, insanların durumlarını ve yaşadığı ikilemleri olduğu gibi göstermeye çalışmaktadır. "Die Welt von Gestern" (Dünün Dünyası) Zweig'in bu amacına hizmet eden, onun duygularını, yaşadığı durumları, savaşın kanlı ve soğuk yüzünü aktarırken bu durumun insanları, toplumları hatta dünyayı ne kadar derinden etkileyen bir gerçek olduğunu gösteren bir eserdir. Zweig'in otobiyografisini anlattığı bu eseri Claudia Metzler de yüksek lisans tezi olarak çalışmış ve o da Zweig'in otobiyografik unsurlarla dönemini nasıl yansıttığını ortaya koymuştur. Metzler (2012:14) tezinde Zweig'in savaş yıllarındaki durumunu sürgün edebiyatı olarak ele almış ve ayrıca zamanını nasıl yansıttığını da dile getirmiştir. Metzler (2012: 32-50) ayrıca bu yıllarda Zweig'in çalışmamızda da bahsi geçen insancıl, hümanist ve savaş karşıtı yönüne ayrıca Yahudi kimliğine de atıfta bulunmuştur. Bu konular bağlamında yine Zweig'in otobiyografi yazarlığından da tezde sıkça bahsedilmektedir. Metzler'in de Zweig ve eserine aynı açılardan, aynı önemli ortak noktalardan yaklaştığını söyleyebiliriz. Eser incelendiğinde Zweig'in hayatının yanı sıra savaşın izleri, dünyanın durumu, insanların sosyal ve ekonomik yaşamlarının nasıl sekteye uğradığı ayrıca esere hâkim olan umutsuzluk duygusu öne çıkmaktadır.

Zweig'in karşılaştığı en büyük sorun ise dönemin Almanya'sında çok güçlü şekilde varlık gösteren Antisemitizm'dir. Hitler'in savaş yıllarında sürdürdüğü bu politika tüm Yahudiler gibi o topluma dahil olan Zweig'ı da derinden etkilemiştir. Fein'a (1987:65) göre Antisemitizm "Bireylerde tavırlar, kültürde mit, ideoloji, folklor ve imgeler, eylemlerde ise Yahudilere karşı sosyal veya yasal ayrımcılık, siyasi seferberliktir." ayrıca "Toplu olarak ya da devlet tarafından uygulanan şiddet şeklinde kendini gösteren, Yahudilerin dışlanması, kovulması ya da yok edilmesi ile sonuçlanan ve/veya bunun için tasarlanan, Yahudilerin geneline karşı hasmane inanışlardan oluşan devamlı ve gizli yapıdır."

Çakı'ya (2019:204) göre "Antisemitizm'in geçmişi Roma İmparatorluğu Dönemi'ne kadar uzanmaktadır. 11. yüzyılda I. Haçlı Seferi'nde, 13. yüzyılda İngiltere'de ve 15. yüzyılda İspanya'da da antisemitist hareketlerin yaşandığı görülmüştür. Buna karşın yakın tarihte Antisemitizm'in en fazla yaşandığı ülke Nazi Almanyası olmuştur." Nazilerin iktidara geldiği 1933 yılından sonra Hitler'in başını çektiği bu akım günden güne artarak daha da güçlenmiştir. Almanya'da Yahudi düşmanlığının yanı sıra var olan savaş koşulları da halkın hem madden hem de manen bitişinin alt yapısını hazırlamıştır. Bu koşullardan yalnızca Alman halkı tüm dünya çok olumsuz şekilde etkilenmiştir. Bu etkiler sonucunda tüm dünya dengeleri alt üst olmuş, insanlar eskiden yaşadıkları, alışkın oldukları düzenden mahrum bırakılmış, masum insanlar gözlerini adete kan bürümüştür ülkelerin ve onların başındaki yöneticilerin iktidar, güç hırsı, çıkar ilişkileri ve savaş kazanıp, dünya hakimiyetinde söz sahibi olma idealleri yüzünden hem maddi ve manevi kayıplar yaşamış, bir kısmı da bu savaşın kurbanı olarak hayatlarını kaybetmişlerdir. İşte tüm bunların yansıması Zweig'in "Die Welt von Gestern" isimli eserinde yine Zweig'in kendi gözünden, kendi hayatının izleri de yansıtılarak verilmektedir.

2. ZWEIG'IN HAYATI VE KİŞİLİĞİ

Zweig 20 Ekim 1881 yılında Viyana'da doğar. Zweig başarılı bir öğrencidir ve kültür ile sanata çok düşkündür. Akademisyen ve çevirmen Gülperi Sert'e (Zweig, 1990:XV) göre "Zweig doğası gereği uyumsuzlukları dengeleyen, beraberlik ruhu taşıyan, başka dünya görüşleri ve fikirlerinin de olduğunu kabul eden bir öze sahiptir. Fikir çatışmalarından, bir şeyin baskıyla kabul ettirilmesinden, her türlü politik saldırıdan ve politik kavgalarda açıkça taraf tutmaktan kaçınmıştır." Sert'in de sözünü ettiği gibi Zweig gerçekten de politik ve siyasi her türlü durumdan gençliğinde ve yetişkinlik yıllarında da uzak durmayı eder. Hatta kendisi hiçbir zaman hiçbir seçimde tek bir oy bile kullanmaz. Bu açıdan bakıldığında Zweig için apolitik bir insan demek yanlış olmayacaktır.

Bu düşünceler Zweig'da hep vardır ve arkadaşları da siyaset ve politika yerine kültür, sanat ve edebiyatla ilgilenmeyi tercih etmişlerdir. Zweig için bu alandaki konular asla geçici bir heves ya da hayatın sıradan

alanları değildir ve olmayacaktır. Henüz lise yıllarında genç bir delikanlıyken bile bu alanlara ilgisi vardır. Hatta bu sürede ve daha sonrasında 400'e yakın şiir ve öyküsü farklı dergi ve gazetelerde yayımlanmıştır. Yazar bu konuda kendisini o kadar kabul ettirmiştir ki henüz daha yirmi yaşındayken Viyana'nın en önemli gazetelerinden biri olan Neue Freie Presse'de yazılar yazmaya başlamıştır ve bunu bir süreç içinde de bu gazetede yazıları yayımlanır. Zweig özellikle okul yıllarını ve yazarlık seviyesine gelene kadar okula, hayata ve politikaya bakış açısını da eserinde anlatmaktadır.

"Yıllar yılı bendeki bütün apodiktik ve dogmatik olana bu karşı oluş, sadece içgüdüden kaynaklanıyordu ve onun nereden geldiğini çoktan unutmuştum. Fakat bir keresinde bir konferans gezisinde üniversitenin büyük dinleyici salonunu benim için seçtiklerinde ve ben birden dinleyicilerin aşağıda sıralar üstünde tıpkı biz öğrenciler gibi uslu uslu, konuşma ve karşılıklı konuşma olmadan oturduklarını gördüm. Bu arkadaşça ya da dostça olmayan otoriter, doktriner yukarıdan aşağı konuşmadan bütün okul yıllarımda nasıl ıstırap çektiğimi hatırladım. On yaşındaki erkek çocuklar olarak liseye adım atmış olan bizler, sekiz yılımızın ilk dört yılında zaten zihnen okulu geride bırakmıştık. İçgüdümlü okuldaki artık fazla bir şey öğrenmek zorunda olmadığımızı ve bizi ilgilendiren bazı konularda öğrencilik yıllarımdan beri ilgi duyarak bir kitabın kapağını bile açmayan zavallı öğretmenlerimizden de daha fazla bildiğimizi hissediyorduk" (Zweig, 2018:9).

Üniversiteye başlayan Zweig bu dönemde birçok farklı ülkeye seyahat eder ve bu ülkeleri çok iyi şekilde tanımaya çalışır. Seyahat ettiği ülkelerde pek çok ünlü isimle tanışır. Tanıştığı Rilke ve Maksim Gorki bu isimlerden yalnızca iki tanesidir. Zweig Yahudi kökenli bir yazar olduğu için özellikle Nasyonal Sosyalist dönemde yani Hitler döneminde oldukça büyük sıkıntılar yaşamıştır. Kitapları yakılmış ve kendini oradan oraya devam eden sürgün bir hayatın içinde bulmuştur.

Zweig bu sürgün yıllarda çok büyük sıkıntılar yaşar ve eşi Lotte'yle evlenmeye karar verdiğinde İngiltere'dedir. Bu evlilik gerçekleştiğinde burada yaşayan Zweig kendisini buraya çok yabancı hisseder çünkü burası vatani değildir, kendisi bir göçmendir ve bu duygu onu rahatsız eder. 1940 yılında İngiliz vatandaşlığı alırlar ancak Hitler İngiltere'yi de tehdit etmeye başlayınca eşiyle beraber Rio'ya giderler. Bu göç aslında onlar için sonun başlangıcı olur. Çünkü Hitler'in tehdidi altında hissetmekten kendilerini alamazlar ve bu korku yüzünden Zweig ve eşi 23 Şubat 1942 yılında uyku hapı içerek yaşamlarına son verirler.

Özellikle "Die Welt von Gestern" (Dünün Dünyası) romanı Zweig'in sadece otobiyografisini yazdığı bir kitap olarak kalmamıştır ve bu kitap bu yüzden savaş yıllarını, o dönemin acımasızlığını ve toplumun durumunu anlattığı bir belge niteliğindedir.

2.1. Zweig'in Gözünden Savaş Öncesi Yıllar

Zweig'in hassas yapısı, naif dünyası, edebiyat ve sanatla dolu geçirmeye çalıştığı hayatı savaş kâbusu yüzünden alt üst olur ve Zweig bu kabustan öncesini iyi hatırlar. Zweig'in "Die Welt von Gestern" eseri de bu sebeple geçmişe gönderme yapmasıyla başlar. "İçlerinde büyümüş olduğum I. Dünya Savaşı öncesi zaman için uygun bir formül bulmayı deneyecek olursam, en özlu şekilde şöyle diyebilirim" diye söze başlayan yazar sonrasında ise "Güvenliğin altın çağıydı. Bizim neredeyse bin yıllık Avusturya monarşisinde her şey sürekli istikrar temelleri üzerine kurulmuş ve devlet bizzat bu istikrarın en yüksek garantörü olarak görünüyordu" (Zweig, 2018:9) ifadeleriyle geçmişteki sistemi yücelterek hikayesine başlar ve o dönemde yaşadığı refah dolu hayatı anlatmaya devam eder.

Eski dünya düzenini anlatmaya devam eden Zweig özellikle ülkelerin ve halkların ayakta kalmasını sağlayan ekonomik güven ortamından ise "Para birimiz Avusturya Kronu, parlak altın akçeler halinde tedavüldeydi ve böylece değişmezliğini garanti ediyordu. Herkes ne kadara sahip olduğunu, payına ne düştüğünü, neyin mübah, neyin günah olduğunu biliyordu. Her şeyin bir normu, belirli ölçüsü ve ağırlığı vardı" (Zweig, 2018:9) der ayrıca içlerinde buldukları bu refah ve düzenin onlara güven duygusunu nasıl tam anlamıyla hissettirdiğini ise "İnsanlar sosyal durumuna göre ikamet, mutfak ve yaz tatili için ne kadar harcaması gerektiğini biliyordu, ayrıca önceden kestirilemeyenler için hastalık ve hekim için küçük bir meblağ ayırmak kaçınılmazdı. Evi olan çocukları ve torunları için evini güvenli bir yurt olarak görürdü" (Zweig, 2018:9) cümleleriyle anlatmaktadır.

Zweig yine savaş öncesi yıllarda vatanında, yaşadığı topraklardaki ortamın kendilerine ne derece güven verdiğini "Bu güvenlik hissi, milyonların ulaşmaya değer zilyetliği, müşterek hayat idealiydi. Sadece bu güvenle hayat yaşamaya değerdi ve giderek genişleyen çevreler daha değerli hazineye pay almayı arzu ediyorlardı" (Zweig, 2018:10) ifadeleriyle yansıtmaktadır. Bu dönemde yine kendini oldukça belli eden refah seviyesi, insanların da kendilerini bu sayede garantiye almalarını ve gelecek için yatırımlar yapmalarını sağlamaktadır. Bu durumu ise Zweig'in "İnsanlar evini yangın ve hırsızlığa, tarlasını dolu ve kötü hava şartlarına, bedenini hastalık ve kazaya karşı sigorta ettiriyorlardı. Yaşlılık için emeklilik ikramiyesi satın alınıyor ve kız çocuklarının beşiklerine müstakbel çeyiz için bir proliçe konuyordu" (Zweig, 2018:10) cümlelerinden anlayabilmekteyiz.

Savaş öncesi dönemin özelliklerini ve insanlara hissettirdiği duyguları aktaran Zweig, Avrupa'nın savaş öncesi durumu ile dünyaya bakışı şu can alıcı sözlerle dile getirirken, aslında savaş öncesi dönemde ve insanların ne kadar güven içinde olduklarını ve bu güven ortamından ne denli emin olduklarını da göstermektedir.

"Avrupa halkları arasındaki savaşlar gibi, barbarlığa geri dönüşlere, cadı ve hayaletler gibi inanılmıyordu. Babalarımız ısrarla hoşgörü ve uzlaşmanın şaşmaz, bağlayıcı gücüne olan güvenle yoğrulmuşlardı. Onlar dürüstçe, milletler ve mezhepler arasındaki farklılık sınırlarının giderek ortak insani olana açılacaklarını ve böylece bütün insanlığın en yüksek değerleri olan barış ve güvenliğe dönüşeceklerini düşünüyorlardı" (Zweig, 2018:10). Zweig savaş öncesindeki refahı, insanların ne kadar iyi hissettiklerini anlatmaya "Avrupa hiç bu kadar güçlü, zengin ve güzel olmamıştı. Daha iyi bir geleceğe asla daha içten inanmıyordu, birkaç yüzü kırışık ihtiyarın dışında daha önceki eski iyi zamanı anan yoktu. Fakat sadece şehirler değil, hatta insanlar bile daha güzelleşti ve spor, daha iyi beslenme, kısaltılmış çalışma saatleri ve tabiata içten bağlılık sayesinde daha sağlıklı hale geldi" (Zweig, 2018:165). ifadeleriyle devam eder ki, bu da bize savaş yılları öncesinin dünyasının neredeyse yıkılmaz bir inançla mutlu olunacak ve asla değişip, bozulmayacak bir dünya olduğu izlenimini yansıtır.

Zweig yine o yıllardaki ortamı "Avrupa'nın bütün sahillerinden bizim kalplerimize karşı çarpan gücün kuvvetlendirici dünyası mükemmeldi. Fakat bizi mutlu eden aynı zamanda bizim hissetmediğimiz tehlikeydi. O zamanlar Avrupa üzerinde uğuldayan gurur ve güven, beraberinde bulutları da taşıyordu" (Zweig, 2018:165) sözleriyle olduğu gibi yansıtmaktadır.

Bu güven dolu ortamın aksine, savaş başladığı zaman özellikle genç insanların, ne olduğunu ya da bu savaşın nelere mal olabileceğini bilmeden, umursamaz ve tutarsız bir sevinçle iyi karşılamalarını, savaş haberinin ardından nasıl pervasızca ve bilinçsizce, sanki savaş kutlanması, kaçırılmaması, içinde bulunması gerekli ve desteklenmesi şart olan ve gurur verici bir eylemiş gibi kutlanmasını ama halbuki sonucunun dehşet verici olduğunu "Ve genç insanlar hayatlarındaki mucize dolu, heyecanlandırıcı olayı kaçırabilecekleri korkusunu taşıyorlardı. Bu yüzden bu hırsla bayraklara koşuyorlar, bu yüzden mezbahaya giden alaylar halinde alkış tutuyorlar ve marşlar söylüyorlardı. Kızıl kan dalgası vahşi ve yakarcasına bütün imparatorluğun damarlarında dolaşıyordu" (Zweig, 2018:192) ifadeleriyle açıklamaktadır.

Zweig genç neslin aksine daha önce savaşı yaşayıp gören, savaşın ne anlama geldiğini bilen, savaş için asla tatlı bir heyecana kapılmayıp içinde yer almak istemeyen, bu kavramın nasıl yıkıcı, nasıl mahvedici bir şey olduğunun bilincinde olan insanlar içinse söyledikleri savaşın neler getireceğinin kanıtı gibidir.

"1939'un nesli ise savaşı tanıyordu. Artık yanılmıyordu. Onun romantik değil aksine barbarca olduğunu biliyordu. Onun hayatın telafi edilmez zaman bölümünde yıllarca devam edeceğini biliyordu. O nesil, meşe yaprakları ve renkli şeritlerle düşmana karşı fırtına gibi esilmeyeceğini aksine bitlenmiş ve susuzluktan yarı ölü halde, haftalarca hendeklerde ve kışlalarda, düşmanla yüz yüze gelmeksizin uzaktan atışlarla parçalanmış ve sakatlanmış başıboş dolaşılacağını biliyordu. Gazete ve sinemalardan yeni teknik devasa tankların yolları üstündeki yaralıyı ezdikleri, uçakların kadın ve çocukları daha yataklarında parçaladıkları biliniyordu" (Zweig, 2018:192).

Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere insanlar, savaş öncesi dönemde böyle ilkelce, insanlık dışı bir durumun asla yaşanmayacağına ve onları bulmayacağına o kadar inanmış vaziyettedirler ki, bu ihtimal akıllarının ucundan bile geçmemektedir. Savaş esnasında hissedilen duygular da, bu yüzden savaş başladıktan sonra o kadar yakıcı ve yıkıcı olmuştur.

2.1.1. Birinci Dünya Savaşı Hakkında

Birinci Dünya Savaşı'nın başlama ve ortaya çıkış sebeplerini Fransız İhtilali'nin meydana getirdiği milliyetçilik akımında ve Sanayi Devrimi sonucunda oluşan sömürgecilik düşüncesinin tüm toplumları etkisi altına almasında aramak yanlış olmayacaktır. 19. yüzyıl içinde sanayileşmenin çok hızlı bir şekilde artması ve yayılması ayrıca Sanayi İnkılabı'nın gerçekleştirilmiş olması, sömürgecilik faaliyetlerinin daha çekici hale gelmesine ve hakimiyet düşüncesinin artmasına yol açmıştır. Avrupa ülkeleri, Afrika ve Uzak Doğu'da birbirleriyle rekabet halinde olan ülkelerin çıkarlarının çatışması, güç ve hakimiyet savaşlarının kendisini daha da belli etmeye başlamasına yol açmıştır. Rusların Panslavist politikalarını uygulamaları ve bu şekilde, bu politika doğrultusunda Asya'da yayılmaya çalışmaları düşüncesi ile Almanların İngilizlere karşı izlediği politika, Almanlara karşı Rus-İngiliz iş birliğini artık zorunlu kılmış ve Fransa, Almanlara karşı oluşan bu düşman hareketinden faydalanarak kendilerine bir çıkar sağlamak amacıyla 1871'de Almanların elinde olan Alsace-Lorraine (Alsas-Loren)'i geri almak istemiştir. Avusturya-Macaristan İmparatorluğu ise Rusya'nın uyguladığı gölitikayı kendileri için çok büyük bir tehdit unsuru olarak görmüşlerdir. Bütün bu oluşum, güç ve denge savaşları ayrıca oluşan kaygılar Avrupa'yı kana bulayacak iki karşıt grubun ortaya çıkmasına önemli bir zemin hazırlamıştır. Bunlardan ilki, 1882 yılında Almanya, Avusturya, Macaristan ve İtalya'nın katılımıyla oluşan İttifak grubu, ikincisi ise 1894'te Fransa-Rusya, 1904'te Fransa-İngiltere, 1907'de İngiltere-Rusya'nın katılımıyla oluşturulan İtilaf grubudur. Ancak İtalya 1915 yılında İtilaf Devletleri'nin yanında savaşta yerini almıştır (Yılmaz, 2014:11).

Bu savaş tarihin en kanlı savaşlarından birisi olarak kayıtlara geçmiştir. Bu savaşta milyonlarca insan ölmüş, milyonlarcası yaralanmış ve yine insanların büyük çoğunluğu evlerinden, vatanlarından edilmiştir. En çok can kaybı ise Almanya ve Rusya'da yaşanmıştır. Bu savaşın ağır sonuçlarından bir diğeri ise insanların yaşam şartlarının da kötüleşmesiyle ortaya çıkan ve tarihin en ölümcül salgınlarından biri olarak kayıtlara geçen ve çok sayıda insanın ölümüne yol açan "İspanyol Gribi" salgını baş göstermiştir.

2.2. Savaş Esnasında Avrupa ve İnsanların Durumu

Birinci Dünya Savaşı 1914-1918 yılları arasında yapılan, milyonlarca insanın öldüğü, yine milyonlarcasının yaralanıp sakat kaldığı, insanların evlerinden, topraklarından koparıldığı, ekonomik ve toplumsal anlamda savaşın tarafı olan ve özellikle kaybeden ülkelerde pek çok zarara yol açan, arkasında bıraktığı yıkıcı düşüncelerle gelecek yılları da olumsuz etkilen ve yıkıcı bir diğer savaş olan İkinci Dünya savaşının da fitilini ateşleyen çok büyük bir savaştır. Dünya bu savaştan sonra eskisi gibi olmamış ve dengeler tam anlamıyla değişmiştir. Böyle büyük etkileri olan, yakıcı ve yıkıcı bir durumu birebir yaşayan Zweig savaş yıllarını kendi gözünden, kendi otobiyografik unsurlarını da katarak anlatırken, tamamen öznel ve kendine göre benimsediği düşünce sınırları içerisinde, yine kendi gözüyle anlatmaya ve bu durumun insanları, halkları nasıl etkilediğini göstermeye çalışmıştır.

Zweig'in gözünden savaş ortamına dair ilk izlenim ve savaşın nasıl başladığına dair ilk cümle "*Fakat sonra son kritik Temmuz günleri ve her saat birbiriyle çelişen İmparator Wilhelm'in Rus çarına, çarın imparator Wilhelm'e telgrafları, Avusturya'nın Sırbistan'a savaş ilanı, Jaures'in öldürülmesi haberleri geldi. Durumun ciddileştiği hissediliyordu. Birden sahilden soğuk bir korku rüzgârı esti ve sahili süpürerek boşalttı*"dır (Zweig, 2018:188). Bu cümle aslında kötü günlerin habercisi ve savaşa dair Zweig'in gözünden verilen en can alıcı, en kilit ifadelerden bir tanesidir. Savaşın her şeyi yerle bir edeceğinin, geride güzel olan hiçbir şey bırakmayacağıın işaretidir.

İnsanların savaş korkusuyla paniklemelerini, savaş ortamından kaçmak için adeta bir yarış içinde olduklarını, adeta sonlarını belirleyecek olan ve bunu bildikleri kaderden kaçmaya çalışmalarını ayrıca kendisinin de bu insanlardan biri olduğunu "*Binlerce insan otelleri terk etti, trenlere hücum etti, iyi niyetliler bile mümkün olduğu kadar çabuk valizlerini toplamaya başladılar. Ben de Avusturya'nın Sırbistan'a savaş ilanı haberini duyar duymaz bir bilet temin ettim. Tam zamanydı. Çünkü bu Ostende ekspresi, Belçika'dan Almanya'ya giden son trendi*" (Zweig, 2018:188). Bunlar aslında o dönemin

insanların psikolojilerini nasıl etkilediğini, ölümden kaçmak için nasıl çırpındıklarını en açık şekilde gösteren ifadelerdir ve Zweig'in gözünden, savaşın insanları nasıl etkilediğinin, bu durumdan kaçmak için nasıl çaresizce bir çıkış yolu arandığının da en büyük kanıtıdır.

Zweig bu ve buna benzer ifadeleri eserinde sıkça kullanmaktadır. Zweig savaşı ve savaştan etkilenen insanları anlatırken odak noktası insanların çaresizliği, korkuları ve savaştan mümkün olduğunca uzağa kaçmak istemeleridir. Böylesi bir durumun insanlar tarafından halen daha kabul edilmediği, böyle bir durumun varlığına onların inanmak istenmediği ise "Her istasyonda herhangi kararlı bir elin, zincirlerinden boşanmış kaderi geri çevireceği gizli ümidiyle, yeni haberler almak için trenden dışarı fırlanıyordu. Savaşa hala inanılmıyordu ve hele Belçika'ya zorla girileceğine hiç inanılmıyordu. Böyle bir saçmalığa inanılmak istenmediği için inanılmıyordu" (Zweig, 2018:188) cümleleriyle ifade edilirken, kabullenilmek istenmeyen bu duruma insanların var olan ve yakıcı tüm gerçekliğine rağmen hala inanılmadığıdır.

Bu savaş çılgınlığı sürerken, Zweig olaylara tam tersi bir perspektiften bakarak, yapılanların, karar verilen savaşın, savaştan kaçan ve savaşmak istemeyen, kendilerini savaşa kurban vermek istemeyen insanların aksine, savaşın içinde olmak isteyen, bunu arzulayan ve savaşı adeta kutlayan insanların var olduğunu hatta bunun için çok heyecanlı olduklarını da yine kendi yaşantısından anlatılarla şu cümlelerle özetlemektedir.

"Ertesi sabah Avusturya'da her tarafa genel seferberlik haberi veren duyurular yapıştirilmişti. Trenler yeni celbedilen acemi askerlerle tıklım tıklımdı, bayrak dalgalanıyor, müzik gümbürdüyordu. Bütün Viyana'yı tam bir heyecan içinde buldum. Hiç kimsenin, hükümetin ve halkların istemediği, bununla oynayan ve blöfyapan diplomatların kendi niyetlerine karşı beceriksiz ellerinden kayıp gitmiş olan bu savaş hakkında ilk dehşet ani bir heyecana dönüşmüştü" (Zweig, 2018:188).

Bu durumun zıtlığını anlatmaya devam eden Zweig "Caddelerde resmi geçitler düzenleniyordu. Aniden her yerde bayraklar, şeritler, müzik alev saçıyor yeni celbedilen acemi askerler, zafer alayları halinde ilerliyorlardı. Başka zaman kimsenin dikkate almadığı ve kutlamadığı günün küçük insanların yüzleri aydınlıktı" (Zweig, 2018:188) cümlesiyle ise aslında kimsenin daha önce dikkate almadığı, önemsemediği ve belki varlıklarından bile haberdar olunmayan insanların bu tip durumlarda ne kadar önemli hissettikleri gibi bir çelişkiyi de gözler önüne sermektedir. Ama bazı insanlar da bu savaşın ateşinden başı fönmüş insanların aksine İmparatorlarının kendilerini yani yönettiği halkını böyle bir maceraya sürüklemeyeceğine inanıyorlardır. Bu düşüncüyü ise Zweig "Avusturya'da hiç kimse ülkenin çok saygı duyduğu babası imparator Franz Joseph'in 84 yaşında, halkını en son zorunluluk olmaksızın savaşa çağıracağına, eğer kötü, sinsî canî hasımlar imparatorluğun başını tehdit etmezlerse kan dökmeyi isteyeceğini aklından bile geçirmezdi" (Zweig, 2018:188-189).

Zweig bu dönemdeki arada kalmışlığını, daha geniş perspektifle bakıldığında ise insanların arada kalmışlığını yine kendi hayatı üzerinden "Onlar katılmadığımız ve ayrıntılarını bilmediğimiz kararlar alıyorlar ve bu suretle benim ve Avrupa'daki herkesin hayatı hakkında kesin kararı tayin ediyorlardı. Benim kaderim artık, benim ellerimde değil, onların ellerindeydi" (Zweig, 2018:361-362) cümleleriyle ifade ederken, içine düştükleri, bir türlü kurtulamadıkları esaret ve acizliğin kendine ve insanlara kendilerini nasıl hissettirdiğini gözler önüne sermektedir.

"Onlar biz güçsüzleri şaşkına çeviriyor ya da koruyorlardı. Hürriyet bahşediyorlar ya da uşaklığa zorluyorlardı. Milyonlar adına savaşa veya barışa karar veriyorlardı. O esnada bir sinek gibi, savunmasız, salyangoz gibi güçsüz halde, benim iç dünyam, benim geleceğim, beynimde oluşan düşüncelerim, doğmuş ve doğmamış planlarım, uyanıklığım, uykum, iradem, sahip olduklarım, bütün varlığım için hayat memet söz konusu olduğu esnada, odamda mahkûm gibi bu anlamsız ve güçsüz bekleyişe, boşluğa bakıyor ve sabırla bekliyordum" (Zweig, 2018:363).

diyen Zweig bu savaşla yaklaşan sonu, kendisinin ve insanların kaçınılmaz sonu nasıl beklediğini, bu çaresizliğin içinde kıvrınmanın onlara nasıl hissettirdiğinin en net ifadelerindedir. Yine Zweig içinde yer aldıkları bu mantıksız, bu dayatma durumu ifade ederken şu ifadelere yer vermiştir.

“Korkusuzca ölümü, hastalığı düşünüyordum, fakat yaşayacağım, vatansız, tahrik edilmiş, ülkeden ülkeye kovulan ve takip edilmiş olarak, deniz aşırı ülkelere geziye çıkmak zorunda kalacağım, kitaplarımın yakılacağı, yasaklanacağı, aşağılanacağı, Almanya’da adımın bir caninin adı gibi teşhir direğine asılacağı, mektupları ve telgrafları hala önümdeki masanın üstünde duran aynı dostlarımın beni tesadüfen görünce sapsarı kesilecekleri, otuz kırk yıl boyunca inatla, ısrarla başarılmış, inşa edilmiş, sağlam ve görünüşte sarsılmaz olarak önümde duran bütün bu hayatın kendi içinde çökeceği ve benim hafif yorgun enerji ve şoke olmuş ruhumla tekrar baştan başlamak için zirveye yakın zorlanmış olacağım, her şeyin iz bırakmadan silineceği aklıma gelmedi” (Zweig, 2018:289-290).

Zweig yaşadığı hiçlik duygusuna, içinde bulunduğu şartlara rağmen yine de karşı cephelerde savaştıkları toplumlara ya da insanlara dair olumsuz hiçbir şey yazmamayı tercih etmiş, ayrıca savaşı öven, yücelten, bunun gereksiz heyecanını içinde yaşayan insanlara adeta bir ders verircesine savaş güzellemesi yapmamıştır. Bunu da eserindeki ifadelerle gayet net bir şekilde koymaktadır.

“Daha o zamanlar bu küçük protestolar ve maharetlerle üzerimden gerçek yükü atamadığım büsbütün şuurundaydım, içimde yavaşça sadece münferit olanı değil, aksine zaman ve halk, felaket ve savaşla ilgili tutumumu ifade ettiğim bir eserin planı biçimlenmeye başladı. Fakat savaş şairane bir sentez içinde ifade edebilmek için önemli olan, bende yoktu, yani onu görmemiştim. Neredeyse bir senedir bu büroda çakılmış kalmıştım ve görünmez bir uzaklıkta savaşın azılı gerçeği, dehşeti devam ediyordu. Zaman zaman cepheye gitmek teklif edilmişti, büyük gazeteler onların muhabiri olarak orduya gitmem için üç defa beni aramışlardı. Fakat her tasvir tarzı savaş müspet ve vatanseverlik anlamında tasvir etme yükümlülüğünü beraberinde getirmiş olurdu. Ve kendi kendime 1940’ta da tuttuğum asla savaş müspet karşılayan ya da bir başka milleti aşağılayan bir kelime yazmamaya yemin etmiştim” (Zweig, 2018:209).

Zweig ayrıca savaşa karşıtlığını, savaşı savunan ve savaşmak isteyenlerin aksine ne kadar kararlı ve kendinden emin bir tavır sergilediğini de anlatmaktadır. Çünkü Zweig hümanist, insanlara saygı duyan ve ne olursa olsun barıştan başka bir kavrama inanmayan ve inanmak istemeyen bir kişiliktir. Bu durumu da eserde kendine şu cümlelerle yer bulmaktadır.

“Ben bizzat vatanseverliğin bu ani sarhoşluğuna kapılmayışımı, hiç de özel bir hayal gücünden uzaklığa, ya da anlamış olmaya değil, aksine hayatımın o ana kadar ki biçimine borçluyum. Daha iki gün önce düşman ülkesinde bulunmuştum. Ayrıca çok uzun süre, bir gecede aynı şekilde benim de vatanım olan bir dünyadan aniden nefret edemeyecek kadar kozmopolit yaşamıştım. Senelerdir politikaya güvenmemiştim ve son yıllarda sayısız konuşmalarda İtalyan, Fransız dostlarımla bir savaş ihtimalinin anlamsızlığını enine boyuna ele almıştım. Böylece ben güvensizliğimle, vatanseverlik coşkusunun bulaşıcılığına karşı adeta aşılınmıştım. Ve ilk saatimde bu hastalık nöbetine karşı önceden hazırlıklıydım ve Avrupa’nın zaruri birliğine olan inancımı beceriksiz diplomatlardan ve acımasız cephane sanayicilerinin birisi yüzünden sarstırmamak için kararlı kaldım” (Zweig, 2018:193).

Zweig yine savaş karşıtlığını vurucu cümleleriyle aktarırken bir yandan da buna karşı durmak için ne kadar çaba sarf ettiğini de gözler önüne sermektedir. Çünkü bu dipsiz kuyudan çıkmanın, inanılan ve desteklenen bu yanlıştan dönmenin bir yolu olduğuna ve bu yola insanları inandırmanın ne kadar önemli olduğuna inanmaktadır. Bu inancını da satırlara yansıtmaktadır.

“Artık beni harekete geçiren gerçek güç gelmişti, savaşa karşı mücadele etmek gerekiyordu. Malzeme benim için de hazır, başlamak için sadece benim içgüdümün bu son açık onayı eksikti. Kendisine karşı mücadele etmem gereken hasmımı tanımuştum. Düşüncelerini açıklayan, onları vatanseverlik ticaretinde rahatsız ediyordu, uyarıcı bir kimseyi de karamsar olarak alaya

alıyorlardı, içinde kendilerinin bizzat acı duymadığı bir savaşa karşı mücadele edeni hain olarak damgalıyorlardı. İhtiyatlılara korkak, insani davrananlara zayıf diyen bekledikleri felaket saatinde daha sonraki zaman içinde bizzat çaresiz kalan hep ebedi gruptu" (Zweig, 2018:213).

3. Bulgular

Zweig içine doğduğu toplum ve ailesi sebebiyle her zaman farklı bir yerde durmuş, düşünceleri, ideolojileri, hayata bakışı, okul ve sanat hayatı, edebiyatla olan bağları ve insani duruşu da buna göre şekillenmiş bir yazar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sebeplerden ötürü Zweig bu kendine has duruşunun sonucu olarak dünyayı kendince şekillendirmek istemiş ve bunu insanlara da duyurmak ayrıca onları olumlu yönde etkilemek için uğraş vermiş bir yazar olarak karşımızda durmakta ve ismden bugün bile söz ettirebilmektedir. Zweig'in otobiyografisiyle harmanlayarak verdiği savaş yıllarına dair bilgiler, Avrupa'nın hatta dünyanın durumu ayrıca bunları kendi gözünden, kendi anıları ve yaşanmışlıklarıyla vermesi edebi anlamda başlı başına önemlidir. Bu bilgilerden yola çıkılarak elde edilen sonuçlar da yine çarpıcıdır.

Savaşın insanların, toplumların hatta dünyanın kaderini, geleceğini ve bunların nasıl şekilleneceğini belirleyen, her şeyi yıkıp o yıkıntılardan sonra geriye koca bir enkaz bırakabilecek kadar güçlü bir kavram olduğu fazlaca bilinen ve açık bir gerçektir. Savaşın insanların ve toplumların hayatlarını ve düzenlerini şekillendiren bu yönü herkes tarafından farklı şekillerde, farklı dillerde defalarca anlatılmıştır. Bu durumu anlatanlardan biri olan Zweig "Die Welt von Gestern" adlı eserinde bu yakıcı olguyu otobiyografik unsurlarla, kendi gözünden, kendi dünyasından yorumlayarak, yaşadığı, maruz kaldığı ya da bırakıldığı durumları, kendini en güvende hissettiği ve ait olduğu vatanından nasıl sürüldüğünü, gittiği her yerde bu sürgünün izlerinin onu nasıl derinden yaraladığını ve tüm bunlarla birlikte savaş gerçeğini yaşamak zorunda olduğu insanların da savaştan nasıl etkilendiklerini anlatmıştır. Bu durum eserde çıkarım yapılacak sonuçlardan ilki ve en önemlisidir.

Eserde anlatılanlar savaşın acımasız yüzünün gerçekliğini, iktidarların ve güç sahiplerinin o gücü bırakmamak ya da başkalarına kaptırmamak uğruna olumsuz yönde nasıl çaba sarf ettiğini, güç sahipleri tarafından başlatılan savaşta insanların kuklalar gibi istenilen şekilde hareket ettirildiğini ve hatta bazı insanlar tarafından savaş sanki heyecan verici, gurur duyulması gereken bir olaymış gibi karşılanmasının ne derece hayrete düşüren bir davranış olarak aktarılmasıdır.

Zweig'in vatanına, ülkesine ve devletine bağlı birisi olarak, bu meziyetlerine karşın, ülkesinden sadece Yahudi olduğu için sürgün edilmesi ve sürgün edilirken Yahudi olsun ya da olmasın insanların hayatlarını kurtarmak için başka yerlere kaçmaya çalışmaları da eserde göze çarpan bir detay olarak yerini almaktadır. Savaş şartlarına bakıldığında aslında sürgün edilerek veya insanların kendi istekleriyle hayatlarını kurtarmak için yerlerini, yurtlarını ve vatanlarını terk ederek vatansız kalmaya razı olmaları da ayrı bir olumsuzluk olarak göze çarpmaktadır.

Eserde eleştirilen ve sıkça da yer verilen diğer önemli bir konu ise aslında normalde kimsenin değer vermediği, görmezden geldiği ve hatta belki de hiç olarak gördüğü insanların bu savaş esnasında ne kadar önemli ve değerli bir yere konduğu ama içi boş bu değerlerin onların hayatlarına mal olacağı gerçeğinin göz ardı edildiğidir. İnsanlar savaşta heyecanla karşılarken, zafer sarhoşluğuna kapılıp caddelerde, sokaklar sevinç naraları atarken kutlanan, beklenen şeyin nasıl yok edici olduğunun farkına varılmaması ve görülmemesidir.

3. SONUÇ

Stefan Zweig'in bu çalışmada incelediğimiz "Die Welt von Gestern" adlı eserinde otobiyografik unsurlarla harmanlanarak verilen savaşa dair bilgiler ve savaş esnasında insanların içinde bulunduğu zor durumlar, Zweig'in subjektif bakış açısıyla yansıtılmakta ve bize o günlere dair çok ve çeşitli veriler sunmaktadır. Sunulan bu bilgilerden yola çıkılarak şunu diyebiliriz ki, Zweig eserinde hem otobiyografik öğeleri, hayatından kesitleri sunmuş hem de anlattığı bu otobiyografik öğelerin içinde tüm dünyayı etkileyen I. Dünya Savaşı'nın öncesini, savaş günlerini ve savaşın insanlar üzerinde olan etkilerini anlatmaya çalışmıştır.

Elde edilen bu bilgiler doğrultusunda eserin sadece otobiyografik bir eser olmakla kalmayıp, aynı zamanda tarihe ışık tutabilecek, tarih hakkında bir yazarın otobiyografisi üzerinden savaş yıllarıyla ilgili bilgiler elde edilebilecek bir kaynak olduğunu da söyleyebiliriz. Eserin tek yönlü değil, çok yönlü bir eser olduğunu ayrıca kendi kulvarında da bu bağlamda önemli bir yere sahip olduğu sonucu da bu doğrultuda çıkarılabilmektedir.

REFERENCES/KAYNAKÇA

- ARENS, H. (1981). Der große Europäer Stefan Zweig. S. Fischer Verlag, Frankfurt.
- COŞAN, L. (2017). Stefan Zweig'in Eserlerinde Yahudi Kimlik Bilincinin Uyanışı. *Mediterranean Journal of Humanities*. 7(1), 77-86.
- ÇAKI, C. (2019). Antisemitist Mitlerin İnşasında Nazi Propagandasının Rolü, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi. 9(17). 203-219.
- FEIN H. (1987). Dimensions of Antisemitism. Attitudes, Collective Accusations and Actions, Bundeszentrale für politische Bildung, Berlin.
- METZLER C. (2012). Die Poetik autobiographischen Schreibens in Stefan Zweigs Die Welt von Gestern , Yüksek Lisans Tezi, Fachbereich Germanistik der Universität des Saarlandes, Deutschland
- PROCHNIK, G. (2016). Das unmögliche Exil. Stefan Zweig am Ende der Welt. Beck Verlag, München
- SCHWAMBORN, I. (1999). Die letzte Partie. Stefan Zweigs Leben und Werk in Brasilien 1932–1942. Berlin Verlag, Berlin
- YILMAZ, S. (2014). Birinci Dünya Savaşı Öncesi ve Sonrasında Türkler ile Büyük Devletlerin Siyasetleri. *TYB Akademi*. 4(11), 11-35.
- ZWEIG, S. (2018). Die Welt von Gestern, (Çev.) ÜNLÜ, S., Palet Yayınları, Konya
- ZWEIG, S. (1990). Kendi Hayatının Şiirini Yazarlar, (Çev.) SERT, G., İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara

EXTENDED SUMMARY

The aim of this study is to determine the war years that Stefan Zweig told his "Die Welt von Gestern" (The World of Yesterday) through Zweig's autobiography and how these expressions found a place in the work. For this purpose, the autobiographical elements and the war period are presented in parallel in the work and are described with all the nakedness by Zweig. For this purpose, autobiographical elements and war are presented together.

When it comes to World War I, the first thing that comes to mind is great chaos, pain and death. Stefan Zweig, one of the closest witnesses to this cruel concept that incorporates all these bad concepts, tried not only to describe his own life in his "Die Welt von Gestern" (Yesterday's World), which he wrote with his autobiographical elements, but also to reflect this war in his own way, from his point of view and as objectively as possible. It can be said that the purpose of reflecting this situation is the desire to leave traces of these periods by writing the dark side of that period, or to express some kind of self-deprecation by conveying the feelings and thoughts that he could not share with anyone in the conditions of that period.

Zweig doesn't describe the war years in dry words or soulless sentences. It also conveys the situation of many people in the course of life, how they felt, the situation of many people with whom they met in the same common denominator, even though they did not know that they shared the same fate, and what they experienced with the onset of war. Zweig criticizes the burning and destructive power of war, its ravaged hurricane, its fury that leaves behind a wreck, while also explaining how the good days without war made him, his family and other people feel safe, and explains the gulf between these two situations.

In the work, Zweig also presents examples through his own life that he does not understand the crowds and especially the young people who are supporting the war, who are eagerly awaiting this situation, who are taking to the roads, streets, streets with torches and flags because war will break out, and that he cannot understand the mentality that greets the war with such joy and excitement, and that he is completely against it. Because Zweig is a complete anti-war, humanist, even a man who refuses to serve because of these feelings and thoughts, but who serves in the military because it is mandatory, but does not actively do this task.

In line with this information included and analyzed in the study, our first aim is to examine Zweig's autobiography and to learn about the author. Because without knowledge about the author, there is no possibility of having an idea of the content and parts of the work. Then it is important to establish a connection with Zweig's life and thoughts by identifying his view of war and his thoughts about the war. For this reason, information was determined by making these connections and autobiography tried to explain how the war years were described.